

Çocuk Kitapları ve Zararlı Yayınlar

M. Naci ÇUHACI(*)

Son yıllarda, Türk Milli Eğitim Sisteminde okul öncesi eğitim, altı yaş grubu çocukların eğitimi, özel eğitim, yaygın eğitim gibi olguların ele alındığı bir sırada, en az bunlar kadar önemli bir olgu gözardı edilemez. Bu olgu, «çocuk kitapları» ve demoklesin kılıcı gibi karşımıza dikilen «zararlı yayınlar»dır.

«Çocuk» denilince 0-12 yaş grubu ifade edilmektedir. Genel nüfusumuzun dörtte birinden fazlasını oluşturan, geleceğimizin mimarı bu yaş grubu çocukları, diğer bireylerimiz gibi çağdaş eğitim anlayışı içinde yetiştirmek görevimiz olmalıdır. Böylelikle, özlemi her zaman dile getirilen ve duyulan çağdaş uygarlık düzeyine erişilebilir.

Çocuk kitaplarının, çocuk eğitiminde çok önemli yeri olduğu artık, bugün tartışma götürmez bir gerçektir. Ancak, çocuk kitaplarının dayanması gereken amaç ve ilkelere baktığımızda, çocuk kitapları bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ulusumuz, gerek tarihsel açıdan, gerekse anne-baba ve liderlerin tutumları ve davranışları açısından çocuğa değer veren bir toplum olmuştur. Ancak çocuğa bağlanan bu olumlu değerlere uygun yeterli olanaklar sağlanamamıştır. Özellikle kırsal alan ve yoksul bölgelerdeki çocukları unutmamız gerekmektedir (Tezcan, 1980).

Çocuk kitapları teriminden; çocuğu fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden geliştiren, Türk Milli Eğitimin ve okulun amaçları doğrultusunda, Atatürk İlkelerine bağlı ve ders kitaplarını destekleyici kitaplar anlaşılmaktadır.

(*) Eğitimci.

Çocuklara yönelik gerçek anlamda kitap yazma olayının tarihi oldukça yenidir. Bugüne değin ya sözlü edebiyatımızdaki halk masallarımızdan derlemeler yapılarak çocuklar için kitaplar oluşturulmuş ya da büyükler için yazılmış olan bazı öykülerden çocukların anlayacağı bir dille derlemeler yapılmıştır. Kimi yazarlarımız, çocukların düzeyinde, yüzeysel ve sanat gücü olmayan çocuk kitapları yazmışlardır.

Özellikle 1960'lı yıllardan itibaren gerçek anlamda çocuk kitabı yazma bilinci hızla artmış ve yaygınlaşmıştır. Bunda, çağ çocuklarının daha gerçekçi kitaplar okumaları isteği önemli etken olmuştur. Ancak çocuk kitaplarının yıllarca gereğince ele alınmadığı, özellikle de «muzur yayınlar»a karşı ilgili kişi ve kuruluşlarca ciddi önlemlerin alınmadığı bilinmektedir.

Bugün, zararlı yayınlar olarak nitelenen yalnız kazanç sağlama amacı güden ve hiçbir eğitici, öğretici ve sanat değeri olmayan yayınlardan çocuklarımızı korumak için bunların karşısına, her yönüyle, baskı, mizanpaj, kağıt, resimleme, kapak, dil ve anlatım (biçim ve içerik) yönünden ve edebi değeri olan yayınlar çıkarmalıdır. (Kantemir, 1979).

Zararlı yayınlarla mücadele edebilmek için başta T.R.T., basın, yayınevleri, üniversiteler ve eğitim kurumları ile diğer ilgili kuruluşlar etkin çaba göstermeli ve toplumu, bu konuda bilinçlendirmelidirler.

T.R.T.'nin radyo ve TV yayınlarının çocuk programları, ilgiyle izlenmektedir. Bu programların içeriği, hem eğitsel hem de eğlendiricidir. Göze ve kulağa hitap etmesi açısından TV'nin çocuk programlarının çocuk üzerindeki etkileri oldukça güçlüdür. Bu nedenle, anılan yayınlarda «çocuk kitapları ve zararlı yayınları» konusunda programların yapılması yararlı olacaktır. Basında ise, son günlerde çocuk gazeteleri ve dergileri yaygınlaşma eğilimindedir. Yine bazı bankalar ve özel kuruluşlar da çocuk dergileri yayınlamaktadır. Yine resmi ve özel kuruluşlarca çocuk kitapları yayınları da yetersiz olmakla birlikte oldukça gelişme kaydetmiştir. Fakat bu yayınlar, henüz kırsal kesimdeki çocuklarımıza ulaşmamaktadır (Tezcan, 1980).

Çocukların duygularını geliştirecek, yurt ve ulus sevgisini aşılacak; yapıcı, yaratıcı yetiştirerek, düşünce ve görüşlerini geliştirecek; çocuklarda eleştiri ve mukayese gücünü karşılayacak ve ders kitaplarını destekleyecek yayınların yaygınlaştırılması için gerekli destek ve önlemlerin alınması gerekmektedir.

Çocuk kitaplıkları, nicelik ve nitelik yönünden yeterli duruma getirilmeli, çocuk dergi ve gazeteleri yaygınlaştırılmalıdır. Çeşitli türleri kapsayan çocuk yayınları dizisi çıkarılmalı ve bütün bu çalışmalarını destekleyici kurs ve seminerler düzenlenmelidir. Ayrıca, Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde olduğu gibi, diğer eğitim fakültelerinde de lisans ve lisans-üstü düzeyde «Çocuk Edebiyatı» dersi konulmalı ve gereken önem verilmelidir.

Bütün bu çalışmalar yapılırken, eğitimci, çocuk ruhbilimcisi, yazar-(editör), yayıncı, ressam gibi ilgililerin koordine çalışmalarına gereksinim olduğu unutulmamalıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Kantemir, Enise. «Çocuk Kitapları Sorunu», A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı : 1-4 Cilt : 12, 1979. Ankara, S.B.F. Basın ve Yayın Y.O. Basımevi, 1980, s. 191-202.

Kantemir, Enise. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yüksek Lisans «Çocuk Edebiyatı» Ders Notları, 1983.

Tezcan, Mahmut. «Çocuk, Çalışma Yaşamı ve Boş Zaman Uğraşları», Çocuk ve Eğitim. TED yayınları, Bilim Dizisi No : 3 Şafak Matbaası, Ankara, 1980. s. 173-185.